

OBSAH

Predslov k štvrtému vydaniu	7
Predslov k tretiemu vydaniu	9
Predslov k prvému vydaniu	11
I. PO PRVÝ KREŠŤANSKÝ CHRÁM	15
1. Prvé dotyky kríža	17
2. Nitra, Pribina a Kocel'	25
3. Rastislavova žiadosť	30
II. SLÁVNA DOBA CYRILO-METODSKÁ	35
4. Konštantín a Metod	37
5. Evanjelium v reči ľudu	41
6. Cesta do Ríma	49
7. Po smrti Konštantína-Cyrila roku 869	52
8. Cirkev a počiatky slovienskej kultúry	56
9. Po Metodovej smrti	67
10. Svätci a géniovia	72
III. SÚMRAK NAD SLOVENSKOM	77
11. Po vyhnaní Metodových žiakov roku 886	79
12. Po Svätoplukovej smrti roku 894	85
13. Po páde Veľkej Moravy	89
IV. CIRKEV SVETLOM SLOVENSKA	95
14. Starí Maďari, Slovensko a Cirkev	97
15. Cirkev v novom kráľovstve	103

16. Slovensko po roku 1000	107
17. Zošľachťovanie ľudí i krajiny prostredníctvom Cirkvi	111
V. CIRKEV OPOROU SLOVENSKA	115
18. Rozvoj cirkevných tradícií Slovenska	117
19. Od Nitry po Liptov	121
20. Cirkev a sústavné civilizovanie Slovenska	128
21. Namáhavá výchovná činnosť Cirkvi	133
22. Cirkev po smrti sv. Štefana roku 1038	135
23. Cirkev, kultúra a civilizácia	138
24. Ohrozenie Cirkvi a jej obrana	143
25. Životopis sv. Andreja-Svorada a Benedikta z roku 1060	146
26. Svätý Beňadik – požehnanie kláštorov	148
27. Nový duchovný svet kresťanstva	150
28. Duch viery oživuje myseľ i ruky v dennom živote	152
29. Bohatší život Slovenska cez Cirkev po roku 1000	156
30. Veriaci panovníci a poddaní	158
VI. MODLITBA A PRÁCA	163
31. Slovensko okolo roku 1083	165
32. Sociálny a hospodársky život okolo roku 1090	169
33. Bolo Slovensko pred rokom 1100 slovenské?	171
34. Kto opravdivo slúžil Slovensku?	174
VII. ŽIVOT DUCHA OKOLO ROKU 1100	177
35. Cirkev u nás okolo roku 1100 – chrámy a umenie	179
36. Vzdelanie, školy, kláštory a právo	183
37. Domáci jazyk a literatúra po roku 1100	188
38. Ďalšie kláštory a život ducha	191
VIII. CIRKEV V NAŠOM ŽIVOTE DO ROKU 1200	195
39. Stavby kostolov na Slovensku po roku 1100	197

40. Rozvoj hospodárskeho života	201
41. Cirkev a sociálne pomery	204
42. Spojenie so všeobecnou-katolíckou Cirkvou	206
IX. CIRKEV NA SLOVENSKU V ROKOCH 1200 – 1250	211
43. Cirkev – učiteľka Slovenska	213
44. Slovenskosť a cyrilo-metodská tradícia	216
45. Stavby chrámov a ich tajomstvo	220
46. Kňazské bratstvá a kapituly	226
47. Hospodársky a sociálny život	229
48. Život na Slovensku do roku 1240	236
49. Hrôzy tatárskeho pustošenia roku 1241	246
50. Po tatárskom vpáde	254
X. PÔSOBENIE CIRKVI U NÁS DO ROKU 1300	259
51. Nové stavby chrámov	263
52. Umenie, bohoslužba a život viery	267
53. Kláštory, školy a kultúra	272
54. Sociálne a právne pomery	279
55. Nové kostoly po roku 1250	287
56. Cirkev a skultúrňovanie života	290
57. Kláštory na Slovensku okolo roku 1280	294
58. Cirkev pred rokom 1300	298
59. Život sociálny a národnostný	301
XI. CIRKEV A SLOVENSKO PO ROKU 1300	307
60. V modlitbe a práci	309
61. Kláštory, kronikári, pisári, umenie	314
62. Slovenská tradícia a názvy obcí	320
63. Kostoly po roku 1300 a život okolo nich	323
64. Cirkev a inštitúcia cechov	331
65. Dni, roky a tajomstvá	334
66. Nové a nové chrámy	337

67. Sociálne pomery okolo roku 1300	339
68. Cirkev uprostred života	344
69. Výtvarné umenie	348
70. Cirkev a verejný život	351
71. Staré kostoly a farnosti	354
72. Slovensko v krútnavách Európy	356
XII. SLOVENSKO A CIRKEV PO ROKU 1350	365
73. Kapituly a kultúra	367
74. Cirkev a právo	369
75. Kostoly – školy duše	371
76. Cirkev a drobný život okolo roku 1350	379
77. Gotické kostoly na Slovensku	383
78. Sviatky a tajomstvá Cirkvi na Slovensku	389
79. Cirkev a Slovensko po roku 1350	396
80. Civilizačné prínosy Cirkvi	401
XIII. V POKOJI I V BÚRKACH DO ROKU 1450	409
81. Sociálny a hospodársky život	411
82. Cirkev, kultúra a svedomie	414
83. Cyrilo-metodská tradícia a slovenskosť	420
84. Cirkev, hry mystérií a architektúra	423
85. Nové chrámy a nástenné maľby	426
86. Cirkevné sviatky roka	431
87. Cirkev a sociálny život po roku 1400	435
88. Mohutné dómy i skromné kostoly	439
89. Chrámy, ich tajomstvo a úcta k svätým	442
90. Mariánska úcta	446
91. Cirkev a mnohé druhy umenia	448
92. Cirkev a občiansky život	452
93. Husitské myšlienky, Slovensko a plamene v Čechách	454
94. Pokojný život Slovenska	459
95. Prvé záplavy husitských vojsk na Slovensku	461
96. Víchrice husitských vpádov na Slovensko	465

97. Hrôzy husitských vojsk pre kláštory	471
98. Žalostné dedičstvo a trpké spomienky	476
99. Húževnatosť obyvateľov Slovenska	481
100. Na obzore nový ničiteľ – osmanské vojská	484
XIV. CIRKEV A SLOVENSKO V ROKOCH 1450 – 1500	489
101. Vzdelanie a sociálny život	491
102. Remeslá a cechy	495
103. Kultúra, umenie a architektúra	497
104. Náboženský život a vzdelanie	499
105. Stavby kostolov a maľby	504
106. Boje „bratříkov“ a hrozba sultána	506
107. Kultúra kláštorov	508
108. Ruky i zlato v službe ducha	511
109. Cirkev, kníhtlač a kultúra	513
110. Academia Istropolitana v Bratislave	516
111. Kráľ Matej Korvín	519
112. Koniec husitských bojov roku 1467	522
113. Cirkev a slovenská bohoslužba roku 1480	524
114. Staroslovienska tradícia a slovenčina	528
115. Zápas o očistu života	531
116. Ustavičná obnova Cirkvi	534
117. Hospodársky a sociálny život do roku 1500	537
XV. DOBA ČINNOSTI A OHROZENIA V ROKOCH 1500 – 1550	541
118. Cirkev, liturgia a kultúra	543
119. Majster Pavol z Levoče	547
120. Svetlo evanjelia na Slovensku	550
121. Cirkev, kultúra a svätosť	553
122. Cirkev posväcuje, zjednocuje a zápasí	556
123. Hrôza porážky pri Moháči	559
124. Ohrozenia Cirkvi	563
125. Cirkev ubíjaná i silná v Kristovi	565
126. Svätí ako vzory života	568

127. Cirkev podnetom na kultúrnejší život	570
128. Chaotické spoločenské pomery okolo roku 1530	574
129. Cirkev uprostred zdivočených mravov	577
130. Snahy o nápravu života na Slovensku	580
131. V tieni sultánových výpadov	582
132. Duchovné či materiálne záujmy?	586
133. Obnova Cirkvi v duchu evanjelia	590
134. Trpiace Slovensko sa očisťuje	592
XVI. DOBA ARCIBISKUPA MIKULÁŠA OLÁHA	597
135. Zložitosť života a nápravy	599
136. Prepady tureckých vojsk	603
137. Obraz života z kanonických vizitácií	606
138. Rázne kroky na pozdvihnutie života	608
139. Správy z vizitácií farností od Oravy po Nitru	612
140. Prejavy viery v stavbe chrámov a kultúre	615
141. Za čo Cirkev mohla a za čo nemohla	618
142. Šírenie nových náuk a vernosť Cirkvi	624
143. Prví jezuiti v Trnave – snahy o obnovu	628
144. Hospodársky a sociálny život	632
145. Reformácia a rekatolizácia	636
146. Cirkev okolo roku 1590	641
XVII. ÚTOKY TURKOV, POVSTANIA A OBNOVA	647
147. Cirkev uprostred bojov a krvi	649
148. Húževnatá snaha o obnovu života	654
149. Veriaci Slovenska verne s Cirkvou	657
150. Problematická obnova	662
151. Katolícka obnova Cirkvi a života	665
152. Jezuiti, ich náboženská a kultúrna činnosť	669
153. Povstanie Gabriela Betlena	672
154. Úsilie arcibiskupa Pázmaňa o obnovu	675
155. Cirkevné majetky	680
156. Rehole a náboženská obnova	683

157. Trnavská univerzita	686
158. Uprostred hrozieb húževnatosť Slovenska	693
159. Rákoci, Švédi a Turci	698
160. Jezuitské gymnáziá a Slováci	700
161. Jezuiti v Trenčíne a na Skalke	702
162. Západná a východná Cirkev	703
163. Jezuitská tlačiareň v Trnave	705
164. Náboženský a kultúrny život Slovenska okolo roku 1650	707
 XVIII. ŽIVOT CIRKVI A SLOVENSKA DO ROKU 1700	 711
165. Kríže a sochy	713
166. Slovenská ľudová pieseň	716
167. Kláštory po roku 1650	718
168. Jezuitská duchovnosť	720
169. Katolíci a evanjelici	722
170. Jezuiti a Skalka	723
171. Sociálna starostlivosť	725
172. Cechy – ovocie viery	726
173. Spevník <i>Cantus catholici</i>	728
174. Rekatolizácia	732
175. Stavby kostolov	733
176. Cyrilo-metodská tradícia	735
177. Obnova Cirkvi uprostred ničenia	737
178. Zápas s tureckými vojskami	738
179. Katolícke vzdelanie uprostred zmätkov	741
180. Život Cirkvi uprostred zápasov	744
181. Náboženstvo, politika či zbrane?	747
182. Vzdelanci a výchova	749
183. Spravodlivosť a krivdy	751
184. Slovensko okolo roku 1670	754
185. Povstanie Imricha Tököliho	759
186. Cirkev na Slovensku do roku 1700	761

XIX. V ÚSTRETY NÁRODNÉMU OBRODENIU	773
187. Posledné povstanie Františka Rákociho	775
188. Ťažkosti, umenie, hudba a spev	779
189. Rozvoj slovenského slova	784
190. Kresťanská atmosféra života	788
191. Cez vieru k prísloviam a rozprávkam	794
192. Od Marianky k obetavosti	797
193. Rozvoj kultúry a obrana slovenskosti	799
194. Práca i modlitba	806
195. Slovenskí vzdelanci, kňazi a hrdinovia	808
196. Viera a kultúra od Trnavy po Košice	812
XX. CIRKEV OPOROU NÁRODA PO ROKU 1750	817
197. Cirkev učiteľka	819
198. Cesta k spisovnej slovenčine	822
199. Veda a kultúra na Slovensku	825
200. Hugolín Gavlovič	829
201. Viera, národ, kultúra a odvaha	831
202. Bohatstvo rozprávok a piesní	837
203. Zrušenie jezuitov a Slovensko	843
204. Cirkev a slovenské národné obrodienie	850
205. Cirkev verná národu	857
XXI. STOROČIE PRÍKLADNEJ EKUMENICKEJ SPOLUPRÁCE SLOVÁKOV	861
206. Vynikajúce osobnosti Cirkvi	863
207. Od Hollého cez Štúra k Moysesovi	867
208. Príkladná spolupráca katolíckych a evanjelických osobností	871
209. Okolo Matice slovenskej	875
210. Andrej Radlinský a Spolok sv. Vojtecha	878
Doslov. Roztvorený pre budúcnosť	881